

УДК 335.415

О.Г. Бондаренко, С.П. Павлов, О.Г. Касім

Академія внутрішніх військ МВС України, Харків

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА УМОВИ СПІЛЬНОГО ЗАЛУЧЕННЯ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК МВС УКРАЇНИ ТА ІНШИХ СИЛОВИХ ВІДОМСТВ ДО ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Розглянуто проблеми продовольчого забезпечення під час проведення спеціальної операції за умови залучення частин та підрозділів різних силових відомств.

Ключові слова: внутрішні війська, спеціальна операція, тилове забезпечення, продовольче забезпечення.

Вступ

Постановка проблеми. Вивчення причин виникнення збройних конфліктів у світі, зокрема на пострадянському просторі, а також аналіз останніх подій у різних регіонах України дозволяють з достатньою точністю передбачати та експертно оцінювати ймовірність виникнення джерел небезпеки та збройних конфліктів у державі.

У воєнній науці доволі повно досліджено проблемні питання щодо проведення силовими структурами спеціальних операцій (СО) з локалізації та припинення діяльності незаконних збройних формувань (НЗФ). Внутрішні війська (ВВ) виконують службово-бойові завдання (СБЗ) в якості надання допомоги у СО, як правило, разом з підрозділами інших силових міністерств та відомств держави. Дії підрозділів у таких операціях можна поділити на основні етапи:

1-й етап – ізоляція району виникнення збройного конфлікту;

2-й етап – вивчення обстановки, розташування, чисельності, дій НЗФ;

3-й етап – участь у спеціальних операціях з припинення діяльності НЗФ;

4-й етап – стабілізаційні дії.

Кожний з наведених етапів містить у собі комплекс дій військових частин і підрозділів внутрішніх військ. Сьогодні багато вітчизняних фахівців у галузі воєнної науки та національної безпеки займаються розробленням теорії оперативного застосування силових структур, зокрема внутрішніх військ, та створення моделей СО, у тому числі й з локалізації та припинення збройних конфліктів.

Однією із найважливіших умов досягнення успіху у будь-якій операції безперечно було, є і буде якісне всебічне забезпечення, складовою частиною якого являється тилове забезпечення. Безпереймне забезпечення частин і підрозділів матеріальними засобами, у тому числі і продовольством – одне з найважливіших завдань тилу та одна з вирішальних умов виконання поставлених СБЗ. Особливо слід

відмітити продовольче забезпечення, адже його зростаюче значення визначається постійним підвищенням ролі людського фактора.

Виходячи з зазначеного вище постає проблема утворення єдиної системи управління продовольчим забезпеченням, яка б давала змогу вирішувати низку основних організаційних питань, зокрема таких:

– джерела надходження продовольства, технічних засобів приготування їжі та доставки води;

– порядок координації між відомствами щодо прикріплення до органу постачання;

– ведення обліку руху матеріальних засобів і осіб, які стоять на постачанні та порядок звірки між відомствами.

Аналіз досліджень і публікацій. На цей час достатньо глибоко вивчено проблеми службово-бойового застосування внутрішніх військ, проаналізовано види, форми та способи дій частин і підрозділів [1, 2].

Проблеми матеріального, як виду тилового, забезпечення ретельно вивчалися науковцями у [3, 4]. Проте, на наш погляд, необхідно більш докладно розглянути та запропонувати можливі варіанти організації продовольчого забезпечення в конкретних умовах та конкретній обстановці.

Мета статті – визначити особливості управління тиловим забезпеченням та організації продовольчого забезпечення частин (підрозділів) ВВ і інших силових відомств при спільному виконанні СБЗ із локалізації та припинення діяльності незаконного збройного формування.

Основна частина

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на досвід проведення подібних операцій у Чеченській Республіці Російської Федерації виявлено багато проблемних питань тилового забезпечення, які потребують ретельного розгляду й аналізу з урахуванням національних особливостей. Ці проблемні питання доцільно розподілити по трьох блоках проблем:

1) проблеми управління підрозділами тилового та технічного забезпечення;

2) проблеми знаходження джерел постачання і поповнення матеріальних засобів для угруповання сил і засобів;

3) проблеми організації задоволення основних потреб у матеріальних засобах безпосередньо у елементах бойового порядку.

Розглянемо перелічені проблеми окремо. Виходячи з того, що до участі у СО залучаються представники різних силових відомств, дуже гостро постає проблема створення єдиної системи тилового і технічного забезпечення та управління нею. Важливо заздалегідь домогтися чіткого узгодження зусиль силових структур у вирішенні питань матеріально-технічного забезпечення. Це досягається завчасним розробленням відповідних планів тилового забезпечення, у яких повинно бути чітко визначено хто, як і у якому порядку забезпечуватиме оперативне угруповання військ матеріальними засобами.

На наш погляд, доцільно керівництво тиловим забезпеченням спеціальної операції покласти на представника ВВ, тому що військові частини і підрозділи внутрішніх військ, на відміну від підрозділів СБУ, Державної прикордонної служби та міліції мають штатні тиліві підрозділи, підготовлених спеціалістів й у змозі швидко розгорнути об'єкти служб тилу. Слід також ураховувати, що у випадку особливого загострення обстановки керівництво операцією взагалі і тилового забезпечення зокрема може покладатися і на представника ЗСУ.

Управління тиловим забезпеченням у ході проведення СО здійснюється з допоміжного пункту управління (ДПУ). На цьому пункті повинна бути група управління тилом та підрозділами технічного забезпечення, до складу якої повинні входити такі посадові особи:

- посадові особи управління тилом (заступник керівника угруповання з тилу, начальники служб тилу);
- посадові особи управління підрозділами технічного забезпечення (заступник керівника угруповання з озброєння та техніки, начальник автобронетанкової служби, начальник служби озброєння та ін.);
- інші посадові особи (заступник начальника штабу угруповання, представники СБУ, ДПС, МВС і т. д.);
- посадові особи забезпечення (8-10 осіб, які забезпечують ДПУ всім необхідним, у тому числі харчуванням, ПММ тощо).

Проблема знаходження джерела забезпечення і поповнення потреб угруповання матеріальними засобами потребують окремого розгляду. Підрозділи міліції, СБУ та ДПС, які не мають запасів матеріальних засобів для виконання подібних завдань мають забезпечуватися від підрозділів і об'єктів тилу ВВ. Тому треба завчасно передбачати та мати необхідні запаси згідно зі встановленими нормами на

всю чисельність угруповання з урахуванням специфіки дій різних елементів бойового порядку. Надалі, на наш погляд, доцільно організовувати поповнення запасів від складів та баз матеріального забезпечення різних силових відомств, які розташовані поблизу району ймовірного виконання СО.

У перспективі як джерело постачання продовольства, техніки та майна продовольчої служби можна розглядати об'єднані центри матеріально-технічного забезпечення ЗСУ, задачею яких може бути забезпечення угруповань військ (сил) і військових частин за територіальним принципом, незалежно від їх підпорядкованості. Створення цих об'єднаних центрів матеріально-технічного забезпечення планується закінчити до кінця 2011 року [5].

Проблеми організації задоволення основних потреб у матеріальних засобах безпосередньо у елементах бойового порядку виходять з проблем виконання основних завдань по всіх видах матеріального забезпечення. Так, основними завданнями продовольчої служби є своєчасне і повне забезпечення військових частин і підрозділів продовольством, технікою та майном продовольчої служби, організація харчування і забезпечення водою особового складу військ у будь-яких умовах обстановки за встановленими нормами продовольчих пайків.

Порядок організації продовольчого забезпечення та харчування особового складу під час виконання СБЗ у відриві від пунктів постійної дислокації доволі повно розкрито у [3, 4, 6], проте досить висока ймовірність виконання зазначених СБЗ у гірських районах передбачає дослідження таких особливостей: термін проведення СО; бойовий порядок; характер місцевості, пори року та стан погоди; можливість протидії НЗФ.

У цілому СО може проводитися достатньо тривало, залежно від чисельності, навченості, ступеня підтримки з боку мирного населення та озброєності НЗФ. Вітчизняні науковці передбачають (за умови відповідної організації та злагодженості дій) виконання основних етапів СО протягом 3 діб. Фахівці тилу повинні розраховувати обсяги забезпечення матеріальними засобами, зважаючи на обстановку та необхідність мати резерв для випадків, коли через ускладнення оперативної обстановки термін проведення СО може бути збільшено. Щодо продовольства одним із варіантів організації продовольчого забезпечення під час виконання СБЗ протягом 3-х діб може бути забезпечення сухим пайком. Цей спосіб найменш трудомісткий і відповідає принципу максимального маскування, але не задовольняє повною мірою фізіологічну потребу людського організму. Надалі обов'язково необхідно передбачати гаряче харчування.

Приготування гарячої їжі здійснюється на польових продовольчих пунктах (ППП) із польових

засобів приготування їжі по підрозділам забезпечення. Класична система організації харчування військовослужбовців у польових умовах визначає підрозділи постачання, які мають у своєму штаті засоби приготування їжі у польових умовах (батальйон, дивізіон, окрема рота і т.ін.) [7]. Так, наприклад, батальйон має у своєму штаті взвод матеріального забезпечення з всім необхідним: польові кухні і плити (автомобільні, причіпні або переносні), інвентар для первинної обробки продуктів, комплекти кухонного посуду, обладнання для миття казанів армійських, кухонного посуду і інвентарю, запаси продовольства, намети та брезенти для його зберігання і т. ін.

Для внутрішніх військ, на наш погляд, доцільніше розглядати не підрозділи, а групи забезпечення, у зв'язку з особливістю штатів частин і підрозді-

лів, які можуть залучатись до виконання СБЗ. Такими групами можуть бути як окремі підрозділи, які діють на великій віддаленості один від одного або залучають велику чисельність особового складу, так і кілька підрозділів, які діють один поблизу одного. На кількість груп, які перебувають на постачанні, впливають бойовий порядок угруповування сил і засобів ВВ, місце кожного підрозділу у ньому, чисельність особового складу задіяного до СБЗ, наявність засобів приготування їжі у польових умовах і кількість кухарського складу.

Під час виконання завдань необхідно завчасно розгорнути, обладнати та підготувати до роботи ППП (рис. 1), які слід розташувати осторонь напрямів імовірної протидії НЗФ. Такі пункти потрібно забезпечити як мінімум однією дободачею котлового пайка.

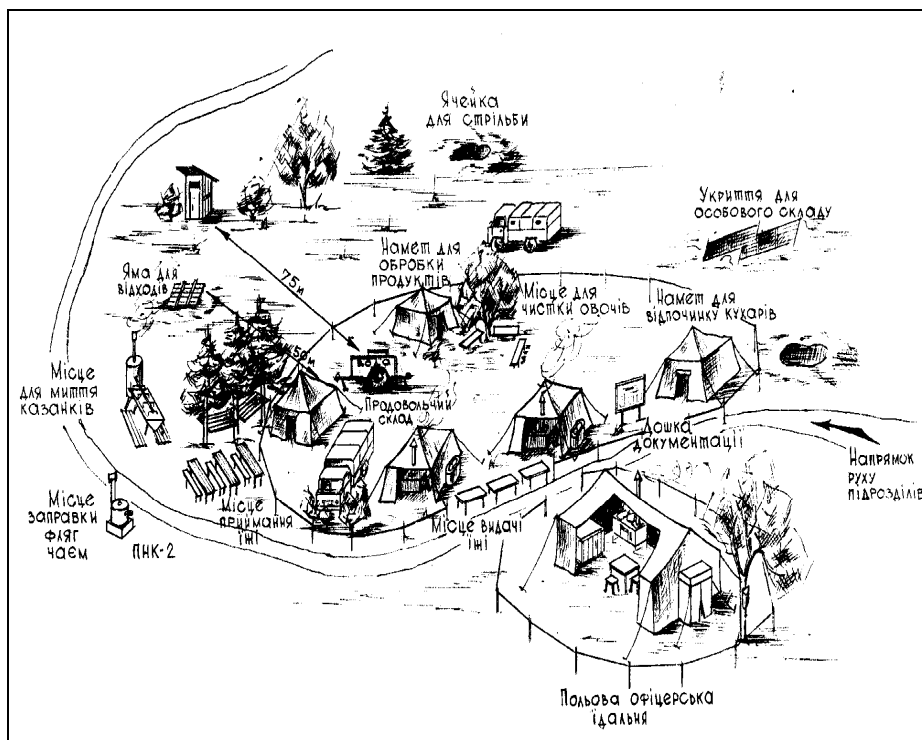

Рис. 1. Розміщення польового продовольчого пункту на місцевості (варіант)

Ураховуючи чисельність особового складу та завдання, поставлені підрозділам, доцільно було б застосовувати такий варіант розподілу ППП по групах забезпечення:

ППП-1 – розгортається у районі ДПУ. Група, яка перебуває на забезпеченні – особовий склад ДПУ, підрозділи авіації, підрозділи ешелону ізоляції, які розташовані поблизу ДПУ, резерв, ешелон деблокування та охорони об'єктів, ешелон негайного реагування.

ППП-2 – розгортається у районах зосередження максимальної кількості підрозділів ешелону ізоляції. Група, яка перебуває на забезпеченні – підрозділи

ешелону ізоляції, які розташовані поблизу ППП, підрозділи пошуково-ударного ешелону.

ППП-3 (у випадку неможливості забезпечуватися гарячою їжею від інших ППП) – розгортається у районах розташування найвіддаленіших підрозділів ешелону ізоляції.

У разі участі у СО частини та підрозділи ВВ можуть мати таке угруповування сил і засобів: командування силами і засобами; підрозділи блокування та ізоляції району проведення СО; підрозділи, які безпосередньо виконують завдання з припинення діяльності НЗФ; підрозділи охорони об'єктів; підрозділи швидкого реагування; резерв; підрозділи

тилового та технічного забезпечення.

Кожен з цих елементів угруповування має особливості щодо організації харчування. Так, командування силами і засобами угруповування, підрозділи блокування та ізоляції, резерву, підрозділи охорони об'єктів, підрозділи тилового, технічного забезпечення мають можливість забезпечуватися гарячою їжею 3 рази на добу. Таке харчування можна організувати безпосередньо у місцях виконання завдань за допомогою польових продовольчих пунктів.

Для підрозділів, які виконують завдання з припинення діяльності НЗФ та підрозділів швидкого реагування (в період виконання невідкладних завдань) існує проблема стосовно організації харчування. Наприклад, такі підрозділи пропонується по можливості забезпечувати гарячою їжею перед початком дій, а у період безпосереднього виконання завдань – сухим пайком, який дозволяється використовувати за рішенням командирів виходячи з обстановки.

Висновки

Урахування визначених особливостей продовольчого забезпечення дає можливість забезпечити якісне і повне виконання службово-бойових завдань у будь-якій обстановці. Безпосередньо модель організації забезпечення підрозділів під час виконання СО по припиненню дій НЗФ та локалізації збройного конфлікту потребує подальшого ретельного розгляду з урахуванням визначеної чисельності особового складу, розподілу його по елементам бойового порядку, конкретної місцевості та інших необхідних даних.

На наш погляд, щоб якісно виконати завдання щодо продовольчого забезпечення особового складу силових відомств, які залучені до проведення СО, треба вирішити такі питання:

- провести низку координаційних заходів між відомствами щодо прикріплення до органу постачання і заздалегідь розробити нормативну базу та порядок взаємодії з питань забезпечення груп, які перебувають на постачанні;

- джерелами надходження продовольства, технічних засобів приготування їжі та доставляння води можуть бути об'єднані центри матеріально-технічного забезпечення ЗСУ;

- система обліку руху матеріальних засобів, осіб, які перебувають на постачанні, повинна бути єдиною для всіх силових відомств, що беруть участь у СО;

- управління підрозділами тилового та технічного забезпечення (у разі не притягнення до СО частин і підрозділів ЗСУ), було б доцільним покласти на представника ВВ МВС України.

Список літератури

1. Шмаков, О.М. *Оперативні форми службово-бойових дій внутрішніх військ МВС України [Текст] / О.М. Шмаков // Честь і закон. – Х.: Військ. ін-т ВВ МВС України, 2004. – № 1. – С. 3-6.*

2. Шмаков О.В. *Види, форми і способи діяльності і дій внутрішніх військ [Текст] / О.В. Шмаков, О.В. Лавніченко // Честь і закон. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2006. – № 4. – С. 10-18.*

3. Ролін І.Ф. *Організація матеріального забезпечення угруповання внутрішніх військ МВС України за надзвичайних обставинах [Текст] / І.Ф. Ролін, С.О. Стародубцев // Честь і закон. – Х.: Військ. ін-т ВВ МВС України, 2005. – № 2. – С. 30-35.*

4. Логвинов О.В. *Матеріальне забезпечення формувань внутрішніх військ МВС України у польових умовах [Текст] / О.В. Логвинов, В.Г. Дундук, І.Ф. Ролін // Честь і закон. – Х.: Військ. ін-т ВВ МВС України, 2004. – №2. – С. 26-32.*

5. Кириченко С.О. *Реалізація Державної програми розвитку Збройних Сил України 2006-2011 рр. в напрямі створення ефективної системи всебічного забезпечення військ (сил) [Текст] / С.О. Кириченко // Наука і оборона. – К.: М-во оборони України, 2008. – № 2. – С. 3-8.*

6. *Планування та організація військового харчування у внутрішніх військах МВС України: [Текст] навч. посіб. / І.Ф. Ролін, С.П. Павлов, Л.Ф. Товма; за заг. ред. С.А. Спатаря. – Х.: Військ. ін-т ВВ МВС України, 2006. – 184 с.*

7. *Руководство по организации питания личного состава воинских частей, кораблей и учреждений СА и ВМФ [Текст]. – Утв. ЦПУ МО СССР 18.08.77. – Изд. офиц. – М.: Воениздат, 1978. – 272 с.*

Надійшла до редколегії 11.03.2010

Рецензент: д-р державного управління А.О. Дегтяр, Академія внутрішніх військ МВС України, Харків.

ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ПРИМЕНЕНИЯ ЧАСТЕЙ (ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ) ВНУТРЕННИХ ВОЙСК МВД УКРАИНЫ И ДРУГИХ СИЛОВЫХ ВЕДОМСТВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ СПЕЦИАЛЬНОЙ ОПЕРАЦИИ

А.Г. Бондаренко, С.П. Павлов, А.Г. Касим

Рассмотрены проблемы по продовольственному обеспечению при проведении специальной операции в условиях применения частей и подразделений разных силовых ведомств.

Ключевые слова: *внутренние войска, специальная операция, тыловое обеспечение, продовольственное обеспечение.*

PROBLEMS OF THE ORGANIZATION OF FOODSTUFFS SUPPLY IN CONDITION OF USING SUBUNITS AND SUBDIVISIONS OF INTERIOR FORCES AND THE OTHER FORCES IN SPECIAL OPERATIONS

O.G. Bondarenko, S.P. Pavlov, O.G. Kasim

Problems of foodstuffs supply during the special operation in condition of using the different forces subunits and subdivisions are described

Keywords: *interior forces, special operation, logistic supply, foodstuffs supply.*